

CONFERINȚĂ INTERNAȚIONALĂ „DIMITRIE CANTEMIR – EDUCATOR AL ROMÂNILOR”

EDIȚIA A III-A

(București, 24–26 octombrie 2013)

VICTOR EMANUEL GICA

În cadrul manifestărilor de promovare a memoriei politice, științifice și culturale a lui Dimitrie Cantemir organizate la nivel național și internațional, Ediția a III-a a Conferinței Internaționale „Dimitrie Cantemir – educator al românilor” a fost dedicată aniversării a 340 de ani de la nașterea prințului-filosof. Conferința a fost organizată de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București (UCDC), în parteneriat cu Academia Română, Asociația de Cultură „Dimitrie Cantemir”, Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir” și Asociația ASTRA Despărțământul București, în perioada 24-26 octombrie 2013.

Ediția a III-a a Conferinței „Dimitrie Cantemir – educator al românilor” și-a propus ca obiective: punerea în lumină de către Dimitrie Cantemir a omului moral și a rolului conștiinței morale în istorie și în viața cetății; cercetarea operei lui Dimitrie Cantemir din perspectivă științifică și prezentarea contribuției gânditorului român la înțelegerea și explicarea raționalistă și iluministă a omului și a universului; ilustrarea operei lui Dimitrie Cantemir ca sinteză culturală între Orient și Occident; abordarea lui Dimitrie Cantemir ca domn iubitor de țară și de neam, expresia conștiinței identității și apartenenței la o etnie și cultură; prezentarea lui Dimitrie Cantemir ca apologet al creștinismului răsăritean și promotor al unei pedagogii creștine.

Din comitetul științific al conferinței au făcut parte personalități de prestigiu ale vieții universitare și academice: prof. univ. dr. Momcilo Luburici (Președintele UCDC), prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu (Rector al UCDC), acad. Dan Berindei (Vice-Președinte al Academiei Române), acad. Alexandru Surdu (Directorul Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu Motru” al Academiei Române), acad. Alexandru Boboc (Academia Română), acad. Răzvan Theodorescu (Academia Română), acad. Andrei Eșanu (Academia de Științe a Republicii Moldova), prof. univ. dr. Jukka Kangaslahti (Universitatea din Turku, Finlanda), prof. univ. dr. Radu Golban (Universitatea St. Gallen, Elveția), prof. univ. dr. Antonello Falco Biagini (Universitatea Sapienza – Roma, Italia), prof. univ. dr. Cristian Dumitrescu (UCDC), prof. univ. dr. Dumitru Mazilu (UCDC), prof. univ. dr. Ioan Chiper (UCDC), prof.

univ. dr. Cezmy Karasu (Universitatea din Ankara, Turcia), prof. univ. dr. Zeynep Sözen (Universitatea Tehnică din Istanbul, Turcia), prof. univ. dr. Victor Țvirunc (Ambasador, Secretar al Organizației de Cooperare Economică la Marea Neagră), dr. Albina Girfanova (Universitatea de Stat din Sankt Petersburg, Federația Rusă), prof. univ. dr. Emil Păun (Universitatea din București), prof. univ. dr. Nicolae Sacaliș (Director al revistei „Paideia”), dr. Natașa Tosici (Deputat, Președinte al Mișcării Românilor din Serbia – Valea Timocului), conf. univ. dr. Gabriela Pohoată (Decan al Facultății de Științe ale Educației a UCDC, redactor-șef al revistelor „Cogito” și „Euromentor”), Constantin Barbu (UCDC).

Ceremonia de deschidere a conferinței, care a avut loc în ziua de vineri, 25 octombrie 2013 la sediul din București al Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, a fost prezidată de prezidată de prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu, Rector al UCDC. În cadrul acestei au fost adresate mesaje de felicitare din partea Ministerului Educației Naționale, Ministerului de Externe (prezentat de dl. Titus Corlățean, ministru de Externe), Ambasadei Federației Ruse la București (prezentat de Excelența Sa Oleg Malginov, ambasador al Federației Ruse la București), Patriarhiei Române, Universității din New York (prezentat de dna. Katherine Fleming, prorector al universității), Bibliotecii Naționale a Franței (prezentat de prof. dr. Ștefan Lemny).

Lucrările conferinței s-au desfășurat în cadrul a cinci secțiuni: Educația morală în opera lui Dimitrie Cantemir (Secțiunea I); Educația științifică în opera lui Dimitrie Cantemir (Secțiunea II); Educația culturală în opera lui Dimitrie Cantemir (Secțiunea III); Educația patriotică în opera lui Dimitrie Cantemir (Secțiunea IV) și Educația religioasă în opera lui Dimitrie Cantemir (Secțiunea V).

Lucrările în plen au fost deschise de către dl. acad. Alexandru Surdu, director al Institutului de Filosofie și Psihologie „C. Rădulescu-Motru” al Academiei Române, cu comunicarea științifică *Aspecte logico-pedagogice ale operei lui Dimitrie Cantemir*. În continuare au prezentat comunicări: dl. acad. Alexandru Boboc, *Dimitrie Cantemir și cugetarea modernă*; prof. univ. dr. Gheorghe Bobână (Academia de Științe din Republica Moldova), *Etica la Antioh Cantemir*; prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu (UCDC), *Concepția lui Dimitrie Cantemir despre Omul Ales*; prof. univ. dr. Dumitru Căldare (Universitatea de Stat din Chișinău), *Despre Etica lui Dimitrie Cantemir*; Natașa Tosici (președinte al Asociației Românilor de pe Valea Timocului, Serbia), *Evoluția drepturilor minorităților etnice de la Cantemir până în prezent*. În continuare lucrările Conferinței s-au desfășurat în paralel în cadrul secțiunilor.

Secțiunea I, Educația morală în opera lui Dimitrie Cantemir, a avut ca moderatori pe prof. univ. dr. Corina-Adriana Dumitrescu, acad. Alexandru Surdu, acad. Alexandru Boboc, prof. univ. dr. Dumitru Căldare). Au fost prezentate următoarele comunicări: *Dimitrie Cantemir despre Fortuna Labilis*, prof. univ. dr. Vasile Macoviciuc (ASE, București); *Elemente etice în lucrarea „Divanul”*, prof. univ. dr. Dumitru Căldare (Universitatea de Stat, Chișinău); *Aspecte ale unei vieți înțelepte în „Divanul” lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Eugen Nicolăescu (UCDC); *Lege și tradiție în opera lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Dragoș Rădulescu (UDC); *Relația dintre morală și justiție reflectată în „Descriptio Moldaviae”*, lect. univ. dr. Lucia Uță (UCDC); *Personalitatea morală a moldoveanului în opera lui Dimitrie*

Cantemir, lect. univ. dr. Maria Condor (UCDC); *Dimitrie Cantemir – structură și stil în reconstrucția morală a personalității umane*, lect. univ. dr. Mihaela Sterian, (UCDC), *Înțelepciunea operei lui Dimitrie Cantemir și reconstrucția lăuntrică umană prin intermediul acesteia*, lect. univ. dr. Daniel Paraschiv (Universitatea „Spiru Haret” Craiova), asist. univ. dr. Ramona Paraschiv (UCDC); *Condiția umană în opera lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Daniela Ciochină (UCDC); *Modelul „Dimitrie Cantemir”*, Constantin Barbu (UCDC);

Secțiunea a II-a, Educația științifică în opera lui Dimitrie Cantemir, a fost moderată de către prof. univ. dr. Momcilo Luburici, acad. Alexandru Surdu, acad. Alexandru Boboc, onof. univ. dr. Gabriela Pohoată și lect. univ. dr. Costel Chiteș. În cadrul secțiunii a fost susținute următoarele comunicări: *Despre logica lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Ioan Ceapraz, (Universitatea de Vest, Timișoara); *Dimitrie Cantemir – model enciclopedic al umanismului european. Repere epistemice*, conf. univ. dr. Daniela Dunca (Universitatea Tehnică, Cluj-Napoca), prof. univ. dr. Petru Dunca (Universitatea Baia Mare); *Metafizică și știință în opera lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Gabriela Pohoată (UCDC); *Figurile și modurile silogistice în Compendiolumul lui Dimitrie Cantemir*, cercetător șt. drd. Victor Emanuel Gica (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române); *Timp și eternitate în „Sacrosanctae Scientiae Indepingibilis Imago” a lui Dimitrie Cantemir*, cercetător șt. III, dr. Dragoș Popescu (Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române); *Logica, propedeutică în opera lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Costel Chiteș (UCDC); *Dimitrie Cantemir – o perspectivă sociologică*, prof. univ. dr. Radu Baltasiu, drd. Ovidiana Bulumac, drd. Ionuț Mavrichi (Universitatea București); *Vocația sociologică a operei lui Dimitrie Cantemir. Elemente de stratificare și selecție socială în „Descriptio Moldaviae”*, conf. univ. dr. Elena Nedelcu (Universitatea „Nicolae Titulescu”); *Rost și rostire în opera lui Dimitrie Cantemir*, Lect. univ. dr. Mihaela Eleonora Constantinescu, lect. univ. dr. Gheorghe Ciobotă (UCDC); *Unele considerații privind componenta economică a gândirii cantemiriene*, conf. univ. dr. Marin Badea (UCDC); *Elemente de educație economică în „Descriptio Moldaviae”*, conf. univ. dr. Cristina Bălăceanu, (UCDC); *Actele și documentele lui Dimitrie Cantemir din Arhiva Academiei din Berlin*, dr. Mircea Arman (“Tribuna”, Cluj-Napoca); *Dimitrie Cantemir în istoriografia românească*, conf. univ. dr. Nicu Pohoată (Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București); *O evaluare comparată a „Istoriei otomane” a lui Dimitrie Cantemir*, dr. Gemil Tahsin (Institutul pentru studii turco-tătare, Cluj-Napoca); *Incompatibilitatea dintre caracterul arhaic al organizării obștilor sătești și instituțiile centralizatoare ale statului în opera cantemiriană*, prof. univ. dr. Ștefan Olteanu (UCDC); *Reflectarea etniei tătare în operele Prințului Moldav Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Adina Fodor (Institutul pentru studii turco-tătare, Cluj-Napoca); *Cantemir – Voltaire. Dispută cu privire la originea tătară a Dinastiei Cantemir*, lect. univ. dr. Giuseppe Cossuto (Universitatea 3, Roma).

În cadrul **Secțiunii a III-a**, Educația culturală în opera lui Dimitrie Cantemir, moderatorii: lect. univ. dr. Marin Tudor, lect. univ. dr. Conona Petrescu, lect. univ. dr.

Mihaela, au fost susținute următoarele comunicări: *Aspecte interculturale în opera lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Octavia Costea (UCDC); *Dimitrie Cantemir și lumea islamică*, conf. univ. dr. Iuliana Paștin (UCDC); *Eurocultura prin educație în opera lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Iuliana Trașcă (UCDC); *Neamul Cantemireștilor – simbol al culturii române în spațiul rus*, lect. univ. dr. Emil Dumitru, Ecaterina Ștefania Dumitru (UCDC); *Considerații despre opera lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Petronela Miranda Vlad, conf. univ. dr. Rodica Mariana Țirlea (UCDC, Cluj-Napoca); *Imaginea lui Cantemir ca educator al românilor*, lect. univ. dr. Mihaela-Simona Apostol, conf. univ. dr. Adriana-Anca Cristea (UCDC); *Obiceiuri și tradiții românești în „Descriptio Moldaviae”*, lect. univ. dr. Mihaela-Daniela Cîrstea (UCDC); *Arta traducerii în opera lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Doina Ivanov (UCDC); *Contribuția lui Dimitrie Cantemir la educația muzicală*, prof. PhD. Miruna Vidican (Colegiul „George Enescu”); *Dimitrie Cantemir: valoarea și actualitatea unui model pedagogic original*, lect. univ. dr. Marian Covlea (UCDC); *Rezonanțe moderne în relația eveniment istoric-imaginar artistic în „Istoria ieroglifică” de Dimitrie Cantemir*, asistent PhD. Alina Pop (UCDC); *Receptarea operei și personalității lui Dimitrie Cantemir în contemporaneitate*, lect. univ. dr. Maria Cernat (UCDC); *Edițiile Cantemir*, dr. Florin Rotaru; *Perspective interdisciplinare ale educației în opera lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Mihaela Mocanu (UCDC); *Opera lui Dimitrie Cantemir – sinteză între Orient și Occident*, lect. univ. dr. Nicoleta Ciachir (UCDC); *Actualitatea paideutică a operei lui Dimitrie Cantemir*, Conf. univ. dr. Emilia Gogu, Conf. univ. dr. Marinella Turdean (UCDC).

Secțiunea a IV-a, Educația patriotică în opera lui Dimitrie Cantemir, a avut ca modertori pe acad. Dan Berindei, acad. Andrei Eșanu, prof. univ. dr. Constantin Hlihor și conf. univ. dr. Marin Badea. Au fost susținute următoarele comunicări: *Percepția personalității și operei lui Dimitrie Cantemir în cercuri științifice și culturale de peste hotare cu 40 de ani în urmă*, prof. univ. dr. Ion Alexandrescu (UCDC); *Dimitrie Cantemir și Altare della Patria*, prof. univ. dr. Nicolae Sacaliș (UCDC); *Imaginea românilor în opera lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Grigore Georgiu (SNSPA); *Clasificarea regimurilor politice în Principatele Române – Țara Românească și Moldova. Concepția lui Dimitrie Cantemir privind absolutismul monarhic și succesiunea ereditară la tronul Moldovei*, prof. univ. dr. Cristian Ionescu (UCDC); *Activitatea lui Cantemir pe timpul campaniei lui Petru cel Mare în Persia. Un precursor al războiului informațional?*, prof. univ. dr. Constantin Hlihor, (UCDC); *Actualitate și diplomatie în opera lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Florin Negoită (UCDC); *297 de ani de la apariția „Descriptio Moldaviae”*, prof. univ. dr. Viorica Ionașcu, lect. univ. dr. Argentina Velea, (UCDC); *Unitatea dintre umanism și doctrina politică a lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Rodica Mariana Țirlea (UCDC); *Domnitorul Dimitrie Cantemir, proeminent om de cultură la confluența dintre secolele al XVII-lea și al XVIII-lea*, lect. univ. dr. Marin Tudor (UCDC); *Moldova în geopolitica sud-estului european la începutul secolului al XVIII-lea. Relațiile moldoruse și prietenia dintre Dimitrie Cantemir și Petru cel Mare, Mihail Țăpârlea (Asociația Europeană „Dimitrie Cantemir”)*; *Elemente ale mentalului românesc în opera cantemiriană*, conf. univ. dr. Gavriil Preda (UCDC); *Prefața lui Müller la*

„*Descriptio Moldaviae*”, dr. Bogdan Cuza (Fundatia „AL. I. Cuza”, Germania); *Critica politico-socială cu accente polemice în „Istoria Ieroglifică”*, prof. univ. dr. Gheorghică Badea; *Imaginea lui Dimitrie Cantemir în memoria socială a tinerilor*, lect. univ. dr. Ilarion Țin (UCDC); *Actualitatea unor reguli privind organizarea administrativ-teritorială a Moldovei în vremea lui Dimitrie Cantemir*, lect. univ. dr. Ionuț Ciutacu (UCDC); *Politică și justiție în opera lui Dimitrie Cantemir*, asist. univ. drd. Alexandru Cordoș (UCDC).

Secțiunea a V-a, Educația religioasă în opera lui Dimitrie Cantemir, a fost moderată de către prof. univ. dr. Ștefan Olteanu, conf. univ. dr. Liliana Trofin, lect. univ. dr. Mihaela Sterian și lect. univ. dr. Valentin Fotescu). Au fost susținute următoarele comunicări: *Relația dintre om și Dumnezeu în viziunea lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Vasile Morar (Universitatea București); *Istoria religiilor de la Dimitrie Cantemir la Mircea Eliade*, conf. univ. dr. Gabriela Pohoată (UCDC); *Pledoarie pentru o pedagogie creștină în opera lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Mădălina Tomescu (UCDC); *De la justiția umană la justiția divină în gândirea lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Luminița Dragne (UCDC); *Reflectarea religiei musulmane în opera lui Dimitrie Cantemir*, conf. univ. dr. Dragoș Rădulescu (UCDC); *Credințe și practici religioase în opera lui Cantemir*, conf. univ. dr. Liliana Trofin (UCDC); *Educația timpurie în viziunea lui Cantemir*, lect. univ. dr. Conona Petrescu (UCDC); *Contribuția lui Dimitrie Cantemir la dezvoltarea moralei creștine românești*, lect. univ. dr. Valentin Fotescu (UCDC); *O viziune asupra educației în opera lui Cantemir*, lect. univ. dr. Ionuț Vlădescu (Universitatea „Petru Andrei”, Iași), *Considerații privind modalitățile de abordare a educației în opera lui Dimitrie Cantemir*, prof. univ. dr. Manoela Popescu, lect. univ. drd. Luminița Creinicean (UCDC);

Prin modul de organizare, numărul participanților precum și diversitatea de perspective și abordări a operei și personalității lui Dimitrie Cantemir, Ediția a III-a a Conferinței Internaționale „Dimitrie Cantemir – educator al românilor” s-a dovedit un eveniment deosebit în cadrul manifestărilor științifice de promovare a memoriei politice, științifice și culturale a lui Dimitrie Cantemir.